

Villkor Allmänna bestämmelser

Juli 2010

Det handlar om att vara trygg

Moderna

Villkor Allmänna bestämmelser

Försäkringsgivare:

Moderna Försäkringar • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7830 • 103 98 Stockholm • 0200-22 23 24 • www.modernaforsakringar.se Bolagsverket • Org.nr. 516403-8662 • Filial till Tryg Forsikring A/S • Erhvervs- og Selskabsstyrelsen • CVR-nr. 24260666 Klausdalsbrovej 601 • DK 2750 Ballerup, Danmark

Detta försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan *försäkringstagaren* och Moderna Försäkringar, i fortsättningen kallat Moderna.

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsavtalet som består av

- försäkringsbrev eller försäkringsbevis med specifikationer och särskilda villkor
- detta villkor
- Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF
- Försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL)
- övrig svensk rätt

Försäkringsbrevet eller försäkringsbeviset med specifikationer och åsatta försäkringsvillkor gäller före dispositiva lagregler. Innehåller de olika delarna av försäkringsavtalet motstridiga bestämmelser gäller tolkningsföreträde i den ordning som anges ovan, dock alltid så att särskilda regler har företräde framför generella.

Samtliga villkor är indelade efter ett gemensamt system, vilket medför att numreringen inte alltid är löpande.

Kursiv stil anger när ord, uttryck eller begrepp finns förklarade i kapitel Definitioner – Förklaringar i Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner – Förklaringar AB-DF.

Villkor Allmänna bestämmelser.....	2
Allmänna avtalsbestämmelser	4
32. Försäkringsavtalet.....	4
32.1 Försäkringstiden.....	4
32.2 Förnyelse av försäkringsavtalet	4
33. Premiebetalning.....	4
33.1 Första premie.....	4
33.2 Förnyelsepremie	4
33.3 Tilläggspremie under försäkringstiden.....	4
33.4 Premieåterbetalning när försäkringsavtalet upphör i förtid.....	4
34. Uppsägning eller ändring av försäkringsavtalet i förtid.....	4
34.1 Modernas rätt till uppsägning eller ändring av försäkringsavtalet i förtid	4
34.2 Försäkringstagarens rätt till uppsägning av försäkringsavtalet i förtid.....	5
35. Upplysningsplikt och riskökning.....	5
35.1 Upplysningsplikt	5
35.2 Ändrade förhållanden - Riskökning	6
35.3 Försäkringsförmedlare	6
38. Säkerhetsföreskrifter och påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift	6
38.1 Generella föreskrifter	6
38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.....	6
39. Allmänna undantag.....	6
39.1 Atomkärnprocess och strålningskada	6
39.2 Krig, terrorism eller upplopp	6
39.3 Grov vårdslöshet, uppsåt och förutsebar skada.....	7
39.4 Leverantörsåtagande	7
39.5 Datumfel i datorfunktion	7
39.6 Dammgenombrott.....	7
39.7 Vulkanutbrott	7

41.	Åtgärder vid skada	7
41.1	Räddningsplikt.....	7
41.2	Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt.....	7
41.3	Räddningskostnad	8
42.	Skadereglering - Preskription	8
42.1	Anmälan om skada.....	8
42.2	Påföljd vid åsidosättande av skyldighet att anmäla skada med mera.....	8
42.3	Ersättningsregler/-krav	8
42.4	Preskription	9
42.5	Skadeersättningsregler.....	9
43.	Tidpunkt för betalning av ersättning.....	11
43.1	Betalning av ersättning.....	11
43.2	Dröjsmålsränta	11
44.	Personuppgiftslagen (PuL)	11
45.	Dubbelförsäkring.....	11
46.	Om det blir tvist.....	11
47.	Force Majeure	12
48.	Återkrav	12
49.	Försäkringsavtalslagen med mera	12
	Definitioner – Förklaringar.....	13

Allmänna avtalsbestämmelser

32. Försäkringsavtalet

32.1 Försäkringstiden

Försäkringstiden räknas från kl. 00.00 begynnelse dagen och är ett år, om inte annat anges i försäkringsbrevet. Tecknas försäkringen på begynnelse dagen räknas försäkringstiden dock först från den tidpunkt då försäkringsavtalet ingås.

32.2 Förnyelse av försäkringsavtalet

Om någon av parterna inte önskar förnya försäkringen, skall motparten underrättas om detta senast 30 dagar före försäkringstidens slut. Skickas meddelandet senare förlängs försäkringen med lika många dagar som meddelandet är försenat.

Om högre premie eller ändrade villkor skall gälla för den nya försäkringen skall Moderna meddela detta senast då premieavin sänds ut.

33. Premiebetalning

33.1 Första premie

Premien skall betalas i förskott. Modernas ansvar inträder vid försäkringens början, även om premien inte har betalats. Detta gäller under förutsättning att premien betalas inom 14 dagar efter det att Moderna sänt ut premieavin.

Betalas premien inte inom denna tid, föreligger dröjsmål med premiebetalningen och Moderna har då rätt att säga upp försäkringen. Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp, inträder Modernas ansvar först från dagen efter betalningen.

33.2 Förnyelsepremie

Premien för förnyad försäkring skall betalas senast på det nya avtalets begynnelse dag. Premien behöver dock inte betalas tidigare än 30 dagar efter det att Moderna skickat ut premieavin. Betalas premien senare föreligger dröjsmål och Modernas ansvar inträder först från dagen efter betalningen.

33.3 Tilläggspremie under försäkringstiden

Om tilläggspremien under försäkringstiden i sin helhet är föranledd av att försäkringen utökats med ett nytt försäkringsmoment, gäller för tilläggspremien vad som sagts under punkt 33.1 om första premien.

Om tilläggspremien i övriga fall inte betalats inom 14 dagar efter det att Moderna sänt ut premieavin, begränsas Modernas ansvar till vad som svarar mot erlagd premie.

33.4 Premieåterbetalning när försäkringsavtalet upphör i förtid

Upphör Modernas ansvar i förtid, återbetalas oförbrukad del av premien. Har skada/försäkringsfall inträffat anses premie för ett belopp minst motsvarande skadeersättningen vara förbrukad.

Moderna har rätt att för försäkringstiden fram till dess att försäkringsavtalet upphört efter uppsägning, erhålla den premie som skulle ha varit tillämplig, om försäkringen från början hade bestämts att gälla för den kortare tiden.

Belopp lägre än 200 kronor återbetalas inte.

34. Uppsägning eller ändring av försäkringsavtalet i förtid

34.1 Modernas rätt till uppsägning eller ändring av försäkringsavtalet i förtid

Moderna har rätt till uppsägning eller ändring av försäkringsavtalet i förtid enligt nedan.

34.1.1 Dröjsmål med premiebetalning

Moderna har rätt att vid dröjsmål med betalningen av den första premien säga upp försäkringsavtalet. Uppsägningen får verkan tre dagar efter den dag då den skickades. Vid dröjsmål med betalning av premien för en senare premieperiod än den första upphör dock försäkringen att gälla först 7 dagar efter det att Moderna sänt ut en påminnelse om premiens förfallodag till *försäkringstagaren*.

34.1.1.1 Påminnelseavgift

Vid betalningspåminnelse uttas en påminnelseavgift på 75 kronor per påminnelse.

34.1.2 Åsidosättande av förpliktelse/ändrade förhållanden

Moderna har rätt att säga upp försäkringen att upphöra före försäkringstidens utgång, om

- *försäkringstagaren* eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot Moderna (se punkt 35.1)
- ett i villkoren angivet förhållande av väsentlig betydelse för risken har ändrats på ett sätt som Moderna inte kan antas ha tagit i beräkning (se punkt 35.2).

Uppsägningen skall göras skriftligen och med 14 dagars uppsägningstid, räknat från när Moderna avsände den. Uppsägningen skall ske utan oskäligt dröjsmål från det att Moderna fick kännedom om det förhållande som den grundas på.

Moderna kan i stället för att säga upp försäkringen enligt första stycket välja att ändra försäkringsvillkoren under försäkringstiden. Om sådan ändring görs gäller det som sägs om uppsägning i andra stycket.

34.2 Försäkringstagarens rätt till uppsägning av försäkringsavtalet i förtid

Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringsavtalet om

- Moderna väsentligt åsidosätter sina skyldigheter enligt försäkringsavtalslagen eller enligt försäkringsavtalet
- försäkringsbehovet faller bort eller det inträffar någon annan liknande omständighet av väsentlig betydelse för försäkringsförhållandet, eller
- Moderna har ändrat försäkringsvillkoren med stöd av 34.1.2 tredje stycket (FAL 8:6 tredje stycket).

35. Upplyningsplikt och riskökning

35.1 Upplyningsplikt

Den som vill teckna en företagsförsäkring skall på Modernas begäran lämna upplysningar som kan ha betydelse för frågan om försäkring skall meddelas. Detsamma gäller om *försäkringstagaren* begär att få försäkringen utvidgad eller förnyad. *Försäkringstagaren* skall ge riktiga och fullständiga svar på Modernas frågor. Även utan förfrågan skall *försäkringstagaren* lämna uppgift om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen.

Under försäkringstiden skall *försäkringstagaren* på begäran ge Moderna upplysningar om förhållanden som anges i första stycket ovan.

En försäkringstagare som inser att Moderna tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen är skyldig att utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

35.1.1 Påföljd vid åsidosättande av upplyningsplikt

Premie och försäkringsvillkor grundar sig på de uppgifter som lämnades då försäkringen tecknades eller förnyades. Har *försäkringstagaren* uppsåtligen eller av oaktsamhet eftersatt sin upplyningsplikt och kan Moderna visa att det inte skulle ha meddelat försäkring om upplyningsplikten hade fullgjorts, är Moderna fritt från ansvar för inträffade försäkringsfall.

Kan Moderna visa att de skulle ha meddelat försäkring mot högre premie eller i övrigt på andra villkor än som avtalats är Modernas ansvar begränsat till vad som svarar mot erlagd premie och de villkor som egentligen skulle ha gällt.

Har Moderna inte tagit återförsäkring som annars skulle ha tecknats, skall ansvaret anpassas efter detta.

35.2 Ändrade förhållanden - Riskökning

Ändras de förhållanden som ligger till grund för försäkringen och medför ändringen ökad risk för skada skall försäkringstagaren meddela detta till Moderna.

35.2.1 Påföljd vid riskökning och försummelse att anmäla sådan

Medför ändringen ökad risk för skada och har *försäkringstagaren* uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåtit att meddela Moderna ändringen, begränsas ansvaret på samma sätt som angetts i punkt 35.1.1.

35.3 Försäkringsförmedlare

Då försäkringen tecknats genom försäkringsförmedlare gäller följande.

- Återkallas försäkringsförmedlarens fullmakt helt eller delvis skall försäkringstagaren genast meddela detta till Moderna.
- Försäkringsförmedlaren har en skyldighet att vidarebefordra all information av betydelse för försäkringsskyddet från Moderna till försäkringstagaren.
- Uppgifter och upplysningar lämnade av försäkringsförmedlaren till Moderna anses som lämnade av försäkringstagaren.

38. Säkerhetsföreskrifter och påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Med säkerhetsföreskrift avses en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Den försäkrade, anlitade uppdragstagare/entreprenörer och berörda *arbetstagare* är skyldiga att iaktta i försäkringsavtalet angivna säkerhetsföreskrifter som Moderna meddelat i syfte att förhindra eller begränsa skada.

38.1 Generella föreskrifter

Den försäkrade skall iaktta nedan angivna föreskrifter.

- Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer, FTR
- De föreskrifter som anges i försäkringsbrevet, allmänna avtalsbestämmelser i detta villkor eller i särskilt villkor
- De föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande, i syfte att förhindra eller begränsa skada
- De föreskrifter – med tillämpningsföreskrifter – som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelats i lag eller förordning om till exempel
  - brandfarliga och explosiva *varor* i lag (1988:868) samt förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva *varor*
  - elektrisk starkströmsanläggning i förordning (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar samt förordning (1993:1068) om elektrisk materiel, samt övriga lagar och förordningar som är tillämpliga i den försäkrade verksamheten.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Har säkerhetsföreskrift inte iakttagits kan avdrag göras med upp till 100 % av annars utgående ersättning.

Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits eller om den som har tillsyn över att föreskriften iakttogs inte kan lastas för att den åsidosatts.

39. Allmänna undantag

39.1 Atomkärnprocess och strålningsskada

Ersättning lämnas inte för skada, vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess eller strålning från produkter innehållande radioaktivt material.

39.2 Krig, terrorism eller upplöpp

Ersättning lämnas inte för skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror, upplöpp, *terrorism*, sabotage eller åtgärd av makthavare som obehörigen tagit makten. Ej heller för skador som orsakats av eller står i samband med strejk, lockout, kravaller eller pundring eller för åtgärder vidtagna av civila eller militära myndigheter som bruk av kärnstridsmedel, embargo, beslag, rekvirition, konfiskation eller uppehåll i karantän.

39.3 Grov vårdslöshet, uppsåt och förutsebar skada

Moderna är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa. Ersättning lämnas dock om den försäkrade kan visa att denne inte varit medveten om och heller inte borde ha varit medveten om skaderisken.

39.4 Leverantörsåtagande

Är leverantör, entreprenör eller annan enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar Moderna inte kostnader för detta. Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör, entreprenör eller annan inte kan fullgöra sitt åtagande och den försäkrade kan styrka detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

39.5 Datumfel i datorfunktion

Försäkringen gäller inte för skada, kostnad, skadeståndsskyldighet, annat ansvar eller tvist som direkt eller indirekt orsakats av eller har samband med *datumfel* i *datorfunktion*.

För egendoms- och avbrottsförsäkring tillämpas inte detta undantag vid skadehändelserna *brand*, *explosion* eller för skada genom luftfartyg som störtat eller genom föremål som fallit ned från luftfartyg.

39.6 Dammgenombrott

Ersättning lämnas inte för skada eller skadestånd till följd av genombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

39.7 Vulkanutbrott

Ersättning lämnas inte för skada genom vulkanutbrott eller jordbävning.

41. Åtgärder vid skada

41.1 Räddningsplikt

Den försäkrade skall efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad och oskadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade rörelsens drift
- söka bereda sådana *arbetstagar*, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

41.1.1 Räddningsplikt vid ansvarsförsäkring

Den försäkrade skall efter förmåga avvärja skada som kan befaras inträffa omedelbart och begränsa skada som redan inträffat.

Detta innebär att

- den försäkrade är skyldig att begränsa verkningarna av händelse som kan medföra skadeståndsskyldighet
- den försäkrade skall medverka till att eventuell återkravs rätt mot tredje man bevaras
- de föreskrifter som Moderna meddelar skall följas.

41.2 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte iakttagit sin räddningsplikt enligt ovan och om det kan ha varit till men för Moderna, är Moderna berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde ha utgått, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

41.3 Räddningskostnad

Moderna ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt punkt 41.1, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

41.3.1 Egendomsförsäkring

I samband med sådan egendomsskada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan fås från annat håll. Försäkringsbeloppet utgör högsta ersättning vid förstariskförsäkring för skada, räddnings- och röjningskostnader.

41.3.2 Avbrotts- och hyresförlustförsäkring

Räddningskostnader ersätts med högst de belopp varmed åtgärderna minskat förlusten. Medför sådan kostnad nytta även under eventuell *karenstid* eller efter ansvarstidens slut, ersätts högst det belopp som kan anses falla på ansvarstiden med undantag av karenstiden.

41.3.3 Ansvarsförsäkring

Ersättning lämnas dock inte för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt/egendom.

Ersättning lämnas inte heller för kostnad för sanering av egen egendom eller på fastighet som ägs, hyrs eller annars nyttjas av den försäkrade.

42. Skadereglering - Preskription

42.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättnings- eller skadeståndskrav skall anmälas till Moderna så snart som möjligt.

Vid inbrott eller annat brott skall polisanmälan göras och polisintyg sändas in till Moderna.

42.1.1 Rättsskyddsskada

Tvist skall anmälas till Moderna så snart som möjligt.

42.2 Påföljd vid åsidosättande av skyldighet att anmäla skada med mera

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter enligt bestämmelserna i punkt 42.1 och om det kan ha varit till men för Moderna, är Moderna berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars borde utgå, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

42.3 Ersättningsregler/-krav

Ersättningskrav skall framställas till Moderna snarast efter det att skadan uppkommit och senast 6 månader från det den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning. Framställs kravet senare är Moderna fritt från ansvar.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom – skadad och oskadad – med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan.

Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma Modernas ansvar och ersättningsens storlek.

För transporterat gods som ägs av annan gäller att det åligger den försäkrade att styrka befintligheten och värdet vid skadetillfället av det gods som förlorats eller skadats. Godsets värde bestäms av marknadsvärdet på den ort och vid den tid då godset mottogs till transport. Ranteförlust eller förlust av marknad eller andra indirekta förluster ersätts inte.

42.4 Preskription

42.4.1 Preskriptionstid

Den som vill göra anspråk på försäkringsersättning måste väcka talan mot Moderna inom 3 år efter att ha fått kännedom om att anspråket kunde göras gällande och i vart fall inom 10 år från det att anspråket tidigast kunde göras gällande. Annars går rätten till ersättning förlorad.

Om anspråk på ersättning har framställts till Moderna inom ovan nämnda tid, är fristen alltid minst sex månader från det att Moderna har förklarat att de har tagit slutlig ställning till anspråket.

42.4.2 Föreläggande

Om Moderna finner att anspråk på försäkringsersättning inte kan godkännas, har Moderna rätt att förkorta fristen enligt punkt 42.4.1 första stycket genom att förelägga *försäkringstagaren* att väcka talan senast inom 6 månader från förelägget. Om försäkringstagaren inte följer sådant föreläggande är rätten till ersättning förlorad.

42.5 Skadeersättningsregler

42.5.1 Egendomsförsäkring

Moderna har rätt att, istället för att betala kontant ersättning i övrigt, föreskriva att skadad egendom återställs eller att tillhandahålla annan likvärdig egendom. Moderna är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering helt eller delvis överta egendomen. Kommer egendom för vilken ersättning utgetts tillrätta, skall egendomen snarast ställas till Modernas förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar den ersättning han fått för denna.

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatten för den som är redovisningsskyldig för sådan skatt.

42.5.2 Hyresförlust- och avbrottsskada

Hyresförlustskada och avbrottsskada regleras efter ansvarstidens slut.

Försäkringstagaren skall senast 3 månader efter ansvarstidens slut till bolaget överlämna skriftligt ersättningskrav, upprättat i överensstämmelse med de för försäkringen gällande villkoren. *Försäkringstagaren* är pliktig att med alla till buds stående medel gå Moderna tillhanda vid skadeutredningen.

42.5.3 Skyldighet att lämna upplysningar

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål lämna Moderna handlingar och andra upplysningar som kan vara av betydelse för skadeutredning.

42.5.4 Skadebesiktning

Moderna har rätt att låta besiktiga skada samt utfärda anvisningar för reparation och att tillvarata skadad egendom innan reparationsåtgärder vidtas. Meddelar Moderna anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering är den försäkrade skyldig att följa dessa.

lakttar inte den försäkrade vad som här sagts är Modernas ansvar begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

42.5.5 Skyldighet att utreda, vittna med mera

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar med mera, som är av betydelse för bedömning av skadefallet och den försäkrades ansvar, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. Den försäkrade är även skyldig att utan ersättning vid rättegång se till att vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal i nödvändig utsträckning.

42.5.6 Dokumentationsplikt

Den försäkrade skall i rimlig omfattning förvara dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, program- och systemtester, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar på sådant sätt att de på Modernas begäran kan uppvisas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa leveranstidpunkt, om skadeståndsskyldighet föreligger, om produkt varit defekt vid leverans eller liknande.

Om den försäkrade inte iakttar sina skyldigheter och det kan antas vara till men för Moderna, är Moderna berättigat till skäligt avdrag på den ersättning, som annars borde ha betalats.

42.5.7 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan den ersättning som annars skulle ha betalats till honom sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

42.5.9 Stämning och rättegångskostnad

Om den försäkrade instämmer till domstol eller erhåller uppgift om att så kommer att ske, skall detta omedelbart anmälas till Moderna., som även utser rättegångsombud.

Om den försäkrade inte iakttar dessa skyldigheter kan en dom om ersättningskyldighet inte åberopas mot Moderna och inte heller ersätts rättegångskostnader.

42.5.10 Uppgörelse i godo

Om den försäkrade utan Modernas tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är Moderna fritt från ansvar om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Den försäkrade är – om Moderna så önskar – skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande.

Har Moderna förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd, är Moderna fritt från skyldighet att svara för därefter uppkommen kostnad, skadestånd samt att företa ytterligare utredning.

42.5.11 Ansvarsbegränsning

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i försäkringstagarens skadeståndsskyldighet och avstår *försäkringstagaren* från att åberopa ansvarsbegränsningen, föreligger inte ersättningskyldighet för Moderna.

42.5.12 Inteckningshavare

42.5.12.1 Förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt

För den som har förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag (2005:105) om säkerhetsrätt i försäkringsersättning.

42.5.12.2 Panträtt i lösöre

Den som har panträtt i lösöre har inte någon företrädesrätt till försäkringsersättning.

42.5.12.3 Företagsinteckning

Har den som har rätt enligt företagsinteckning anmält namn och adress hos Moderna, så har denne, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till ersättning för skada som ersätts genom brandförsäkringen.

Företrädesrätten gäller endast om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av värdet av den skadade egendomen.

43. Tidpunkt för betalning av ersättning

43.1 Betalning av ersättning

Ersättning skall betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt punkt 41.

Den del av ersättningen, som kan tillkomma den försäkrade om försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, skall betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighetsförbud att återuppföra skadad *byggnad* överklagats och Moderna på grund av detta väntat med att betala ut ersättningen, skall ersättningen betalas senast 1 månad efter det att Moderna fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller domstolsavgörande enligt punkt 42.5.8 avvaktas, skall ersättning betalas senast 1 månad efter det att Moderna erhållit utredningen eller värderingen. För den tid som utbetalningen fördröjs genom detta betalas ränta enligt riksbankens diskonto.

43.2 Dröjsmålsränta

Betalas ersättning senare än vad som anges i punkt 43.1 betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas dock inte om den är mindre än 200 kronor. Moderna betalar dock inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som åligger honom enligt bestämmelserna i punkt 42.

44. Personuppgiftslagen (PuL)

Personuppgiftslagen (1998:204, PuL) skall skydda individer mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas. Personuppgifter som lämnas till oss registreras och behandlas av Moderna för att vi ska kunna fullgöra våra skyldigheter enligt vårt avtal med kunden. Vi använder även personuppgifterna som underlag för marknadsföring, analyser, affärs- och metodutveckling, samt riskhantering och statistik. Personuppgifter kan komma att lämnas ut till samarbetspartners och andra bolag inom koncernen. Vi säljer inte personuppgifter till företag. Uppgifter kan enligt lag behöva utlämnas till myndigheter.

Behandling av personuppgifter kommer att ske under avtalets giltighetstid och utbetalningsperiod. Vissa för avtalet grundläggande uppgifter kommer att behandlas även efter avtalsperiodens slut. Vid behandling av personuppgifter kommer stor försiktighet att iakttas för att skydda den personliga integriteten.

Moderna är personuppgiftsansvarig. Försäkrad person som vill få information om vilka personuppgifter om denne som behandlas, eller som vill begära rättelse, kan skriva till Moderna, PuL-ansvarig, Box 7830, 103 98 Stockholm. Försäkrad kan även begära att dennes uppgifter inte ska användas för direkt marknadsföring. Observera att det av integritetsskäl inte är möjligt för Moderna att söka eller sammanställa personuppgifter i löpande text.

45. Dubbelförsäkring

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i denna förbehåll om dubbelförsäkring gäller samma förbehåll för båda försäkringarna. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i 6 kap. 4 § försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL). Om dubbelförsäkringsöverenskommelse gäller mellan de försäkringsbolag som har lämnat försäkring för samma risk, skall fördelningen istället ske i enlighet med denna.

46. Om det blir tvist

Vid tvist om värdet av skadad egendom skall på begäran av någon av parterna en värderingsman uttala sig om värdet. Värderingsmannen skall vara utsedd av svensk handelskammare om parterna inte enats om annat.

Värderingsmannen skall tillämpa villkorens värderingsregler. Parterna får lägga fram egen utredning och lämna egna synpunkter. I sitt utlåtande skall värderingsmannen ange hur han beräknat skadans värde. Han skall lämna sitt utlåtande inom tre månader sedan han blivit utsedd.

Av ersättningen till värderingsmannen skall den försäkrade betala 700 kr, samt 10 % av överskjutande belopp, dock sammanlagt högst 50 % av värderingsmannens ersättning. Om skadan genom värderingsmannens utlåtande värderas till högre belopp än det Moderna erbjudit, betalar Moderna dock hela kostnaden.

47. Force Majeure

Moderna är inte ansvarigt för förlust som kan uppstå om skadeutredning, utbetalning av ersättning eller iståndsättande av skadad egendom fördröjs på grund av krig, krigsliknande händelser, inbördeskrig, revolution och uppror eller på grund av arbetsmarknadskonflikt, konfiskation eller nationalisering, rekvisition, destruktion av eller skada på egendom genom order från regering eller myndighet.

Förbehållet i fråga om arbetsmarknadskonflikt gäller även om Moderna vidtagit eller är föremål för konfliktåtgärder.

48. Återkrav

Moderna inträder i den försäkrades rätt till skadestånd med anledning av skadan, i den mån denna omfattas av försäkringen och har ersatts av bolaget.

Om den försäkrade efter skada inträffat avstår från sin rätt till ersättning av annan eller från återkravs rätt, begränsas Modernas ersättningskyldighet i motsvarande mån och utgiven försäkrings ersättning skall återbetalas till Moderna.

49. Försäkringsavtalslagen med mera

För denna försäkring gäller i övrigt bestämmelserna i Försäkringsavtalslagen(2005:104, FAL) och övrig svensk rätt.

Definitioner – Förklaringar

AB

Med *AB* i entreprenadförsäkring avses Allmänna Bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader utarbetade av Föreningen Byggnadets Kontraktskommitté.

ABT

Med *ABT* avses Allmänna Bestämmelser för Totalentreprenörer avseende byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader utarbetade av Föreningen Byggnadets Kontraktskommitté.

Annans egendom

Härmed avses egendom tillhörig annan och som är i försäkringstagarens vård.

Egendomen skall ha direkt samband med den försäkrade verksamheten såsom deponerade konst- och museiföremål eller liknande. I värdet av egendomen ingår även de kostnader *försäkringstagaren* lagt ned på denna egendom.

Ansvarstid

Med *ansvarstid* vid följdskada och hyresförlust avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag egendomsskada inträffar.

Apparat för bild- och/eller ljudåtergivning

Med apparat för bild- och/eller ljudåtergivning avses exempelvis radio- och TV-apparater, projektorer, videobandspelare, plasma- och LCD-skärmar, CD- och DVD-spelare, mobiltelefon etcetera.

Arbetstagare

Med *arbetstagare* avses fysisk person som

- är den försäkrades arbetstagare i civilrättslig mening
- den försäkrade har principalansvar för enligt tillämplig lag även om anställningsförhållande inte föreligger.

Arbetstagares egendom (objekttyp)

Med *arbetstagares egendom* avses arbetstagares

- personliga lösegendom som kan försäkras enligt Modernas hemförsäkringsvillkor, dock inte *pengar och värdehandlingar*
- egendom, som omfattas av gällande kollektivavtal.

Arbetsområde

Med *arbetsområde* avses det område samt därtill hörande tillfällig upplagsplats som försäkrad disponerar vid utförande av entreprenad-, installations-, montage- eller reparationsarbete i samband med byggnads- eller montageverksamhet. Till arbetsområde räknas inte den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplats, till exempel kontor, verkstäder, förråd, grustag eller stenkross.

Avbrott

Med *avbrott* förstås sådan inskränkning i den försäkrade rörelsen som medför bortfall av täckningsbidrag under ansvarstiden.

Avbrottstid

Med *avbrottstid* avses den tidsperiod under vilken inträffad egendomsskada eller annan skada som är ersättningsbar enligt avbrotts-, hyresförlust och/eller extrakostnadsvillkoret leder till bortfall av täckningsbidrag, åsamkar hyresförlust eller ger upphov till merkostnader för att upprätthålla verksamheten täckningsbidrag, orsakar i oförändrad omfattning.

Bergas

Se *Jordskred*.

Brand

Med *brand* förstås eld som kommit lös. Som brandskada anses inte skada genom hetta från eldstad eller genom att glöd eller upphettat föremål, som inte är i brand, sveder eller bränner håll utan att brand uppstår.

Bristfällig säkring

Då godset under transport inte säkrats på sätt som föreskrift i gällande lagar eller förordningar.

Bristfällig täckning

Då godset inte täckts på ett, med hänsyn till vädret, årstiden och godsets känslighet för väta' tillfredsställande sätt.

Byggherre

Med *byggherre* avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Byggnad (objekttyp)

Med *byggnad* avses byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enligt 2 kap 2 jordabalken (1970:994), som lyder "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd om det är ägnat åt stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna. Såsom fast avbalkning, hiss, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annat sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innerfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling
- butiklokal: hylla, disk och skyltfönsteranordningar
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri. Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket, hör inte till byggnaden".

Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket, hör ej till byggnaden"

Till byggnad räknas även oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

Byggnadsverksamhet

Med *byggnadsverksamhet* avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet, schaktning och grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden exempelvis hiss och fläktsystem och som enligt reglerna i 2 kap 2 Jordabalken hör till *byggnad*. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till *montageverksamhet*.

CMR

Internationell konvention och svensk lag som reglerar fraktförarens/transportörens ansvar vid gränsöverskridande transporter med lastbil inom Europa.

Dagsvärde

Härmed avses marknadsvärdet vid viss tidpunkt. Kan detta inte fastställas (ekonomiskt värde) utgör dagsvärdet nyansskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet, belägenhet eller annan omständighet.

Databrott

Med *databrott* avses handling när någon olovligen bereder sig tillgång till upptagning för automatisk databehandling eller olovligen ändrar eller utplånar eller i register för in sådan upptagning och därmed gör sig skyldig till dataintrång eller i brottsbalken upptaget förmögenhetsbrott. Med upptagning avses härvid även uppgifter som är under befordran via elektroniskt eller annat liknande hjälpmedel för att användas för automatisk databehandling.

Datainformation

Med *datainformation* avses den information som lagras på *datamedia*.

Datamedia

Med *datamedia* avses databärare, det vill säga det fysiska underlag på vilket data registreras och lagras, till exempel cd, dvd och magnetband.

Datamediaskåp

Datamediaskåp skall ha sådan motståndskraft att, vid brand i omgivningen, temperaturen i skåpet efter en timmes brand inte överstiger 65°C, och att den relativa fuktigheten inte överstiger 85 %.

Datavirus

Med *datavirus* avses att program eller instruktioner kopierar sig själva, "smittar", till andra existerande program och filer och åstadkommer oönskade effekter.

Dator

Med *dator* avses

- dator
- databehandlingsutrustning (maskinvara) med tillhörande in- och utenheter som till exempel bildskärm, tangentbord, mus, cd-läsare, skrivare, modem, skanner, datavideoprojektor, digitaliseringsbord, nätverkskablage, nätverksutrustning och digital utrustning, till exempel digitaliseringskameror och digitala kopiatorer.

Datorfunktion

Med *datorfunktion* avses komponent eller funktion i enhet för elektronisk behandling av data, inbegripet hårdvara och mjukvara i *dator* eller mikroprocessor, inklusive så kallade inbäddade system.

Datumfel

Med *datumfel* avses fel eller störning som innebär att *datorfunktion* i samband med

- viss tidsperiod eller övergång från en tidsperiod till annan
- visst kalenderdatum eller övergång från ett datum till ett annat
- visst kalenderdatum eller övergång från ett datum till ett annat helt eller delvis upphör att fungera eller upphör att lämna data eller annan information på det sätt eller av det slag som är avsett eller förväntat med hänsyn till datorfunktionens ändamål.

Dubbelförsäkring

Om samma intresse har försäkrats mot samma risk hos flera försäkringsgivare.

Efterfordon

Efterfordon (arbetsredskap) som dras av motordrivet fordon som omfattas av försäkringen betraktas som gods i villkoret för transportöransvar. Såväl drag- som efterfordon skall vara försedda ed tillfredställande koppingsanordningar.

Egen bekostad fast inredning

Med *egen bekostad fast inredning* avses fast inredning, som till sin typ är att hänföra till fast egendom enligt 2 kap 2 § jordabalken (1970:994), och som ägs och bekostas av *försäkringstagaren* i hyrd *byggnad* eller lokal.

Elfenomen

Med *elfenomen* avses plötslig och oförutsedd inverkan av producerad elektricitet, till exempel kortslutning, överslag, ljusbåge eller överspänning.

Entreprenad (Objekttyp)

Med *Entreprenad* avses egendom och arbetsprestationer samt egendom av förbrukningskaraktär ingående i den försäkrades avtalade åtaganden. I entreprenaden ingår även material och *varor* som *byggherre* tillhandahåller. Till entreprenaden räknas inte Befintlig Egendom som berörs av åtgärd för fullgörande av avtalat åtagande och inte heller *Hjälpmedel*.

Explosion

Med *explosion* förstås en ögonblicklig uppträdande kraftyttring, förorsakad av gasers eller ångors strävan att utvidga sig. För att explosion skall anses föreligga ifråga om behållare eller kärl av vad slag som helst (såsom ångpanna, cylinder eller annat kärl förångna, gas eller vätska samt kokare) förutsätts dessutom att behållarens väggar skadas till så stort omfång, att genom utströmning av gas eller ånga eller ångbildande vätska trycket inom och utom behållaren ögonblickligen utjämnas. Som explosion anses däremot inte bristning som uppkommer genom undertryck - implosion.

Fabriksmonterad utrustning

Fordonsmärkesunik i fordonet integrerad originalutrustning som monterats av tillverkaren eller av denne auktoriserad verkstad.

Fast förankrad nyckelförvaringsenhet

Med fast förankrad nyckelförvaring avses lägst ett fast förankrat inbrottsskyddande nyckelförvaringsskåp. Säkerhetsskåp och värdeskåp har en ännu högre säkerhet och är givetvis också godkända.

Fastighetsinventarier

Med *fastighetsinventarier* avses på fastigheten

- befintlig egendom för fastighetens skötsel samt reservdel och dubblett till föremål som tillhör *byggnad*, dock inte registreringspliktiga motordrivna fordon och släpfordon till dessa
- befintliga inventarier som fastighetsägaren anskaffar för lägenhets- eller lokalinnehavarens gemensamma bruk
- befintligt byggnadsmaterial som fastighetsägaren anskaffat för fastighetens underhåll och som är upplagt inom fastigheten. Som byggnadsmaterial betraktas härvid även sådan egendom, som utgjort byggnadstillbehör till den fasta egendomen, men som lossgjorts från denna.

Fastighetsmaskin

Med *fastighetsmaskin* avses till byggnad hörande och inom fastigheten befintlig

- installation för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas och elektricitet
- hiss- eller rulltrappa eller annan anläggning personbefordran
- tvätt-, kyl- och frysanläggning för gemensamt bruk i fastigheten
- manöverorgan till maskinellt manövrerad port
- sopsuganläggning

Fel

Härmed avses när *Entreprenad* eller del av denna inte utförts eller inte utförts enligt kontrakt.

Feltariffering

Om transportörsvarsförsäkringen tecknats i en felaktig och billigare riskklass beroende på att försäkringstagaren lämnat felaktiga uppgifter eller inte meddelat förändringar i verksamheten som påverkat inplaceringen i korrekt riskklass.

Fordon

Med fordon avses i transportörsvarsvillkoret bil, traktor, släp- eller påhängsvagn.

Fordonsgrupper

Fordonsklass 24 Bilhandel

Fordonsgrupp 1: Personbil, Lastbil, Husbil, Buss, Motorcykel, Moped, Släpfordon, Traktor, Gaffeltruck, Terrängmotorfordon och Motorredskap.

Fordonsgrupp 2: Motorcykel, Moped, Släpfordon och Terrängmotorfordon.

Fordonsgrupp 3: Moped, Släpfordon och Terrängmotorfordon.

Fordonsgrupp 4: Moped, Släpfordon, Traktor, Gaffeltruck, Terrängmotorfordon och Motorredskap.

Fordonsgrupp 5: Enbart släpfordon.

Fordonsklass 25 Bilverkstad

Fordonsgrupp 1: Personbil, Lastbil, Buss, Motorcykel, Moped, Släpfordon, Traktor, Gaffeltruck, Terrängmotorfordon och Motorredskap.

Fordonsgrupp 2: Moped, Terrängskoter och lätta släpfordon.

Fordonslager Fkl 24

(Lagervärde delkasko och Lagervärde vagn), Det värde bilhandeln försäkrat för samtliga avställda fordon under ett försäkringsår.

Fordonsår

Gäller flytande försäkring och avser summan av antalet dagar som varje fordon (ej avställt) varit i trafik dividerat med 365 dagar/år.

Fullvärdesförsäkring

Fullvärdesförsäkring av *byggnad* innebär att ett kalkylvärde fastställts enligt av Moderna godkänd värderingsmetod.

Kalkylbeloppet kan anges som försäkringsbelopp men fullvärdesförsäkring kan också vara beloppslös. Moderna ersätter uppkommen skada även om ersättningen överstiger försäkringsbeloppet, under förutsättning att till Moderna lämnade uppgifter är riktiga. *Försäkringstagaren* skall underrätta Moderna om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdesförsäkrad *byggnad* så att premieunderlaget blir korrekt, se kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 35.

Med fullvärdesförsäkring för *maskinerier* eller *varor* avses att ersättning lämnas intill egendomens fulla värde, utan tillämpning av regler för *underförsäkring*, under förutsättning att till Moderna lämnade uppgifter är riktiga.

För fullvärdesförsäkrade *maskinerier* eller *varor* gäller samma ersättningsregler som för *helvärdesförsäkring*.

Vid fullvärdesförsäkring för *maskinerier* eller *varor* anges högsta ersättning vid egendomsskada i försäkringsbrev/bevis.

Förstariskförsäkring

Gäller försäkringen med *första risk* ersätts uppkommen skada, inklusive räddnings- och röjningskostnader, högst intill försäkringsbeloppet.

Försäkringsfall

Skada eller annan händelse som omfattas av försäkringen.

Försäkringslokal

Som en och samma *försäkringslokal* avses samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av *försäkringstagaren*. Som försäkringslokal anses inte fordon, arbetsredskap, fartyg, luftfartyg, plasthall, tält, container, skåp, kista, försäljningsautomat eller liknande om inte annat anges i villkoret.

Försäljningsuppdrag Fkl 25

(Lagervärde delkasko och Lagervärde vagn) Det värde bilverkstaden ansvarar för kunders fordon under ett försäkringsår.

Förvara aktsamt

Åtgärder som skall vidtas för att förhindra eller försvåra stöld av försäkrad egendom.

Garantitid

Med *garantitid* avses den tid efter entreprenadens avlämnande eller övertagande som entreprenören har ansvar för och som omfattas av försäkringen.

Glas

Med *glas* jämställs plastmaterial, såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande som används i stället för glas.

Godkänt lås

Med *godkänt lås (låsenhet)* avses instickslås, slutbleck och hänglås med beslag som är upptagna i Säkerhetsguiden, utgiven av Svenska Stöldskyddsföreningen, för respektive skyddsklass. Med instickslås förstås lås som är monterat i urtag i dörrkanten och som utgörs av tillhållarlås med minst sju tillhållare eller cylinderlås med dubbelcylinder.

Helvärdesförsäkring

Försäkringsbeloppet skall minst motsvara nyanskaffningsvärdet för att full försäkring skall föreligga.

Hemelektronik

Med hemelektronik avses i transportöransvarsvillkoret till exempel dataprogram, data- eller TV-spel, elektronisk kommunikations- och navigeringsutrustning, audiovisuell utrustning såsom kameror, projektorer, DVD-, band- och skivspelare, förstärkare, högtalare, radio, video- och TV-apparater samt tillbehör till dessa.

Heta arbeten

Med *Heta arbeten* avses brandfarliga arbeten som svetsning, skärning och lödning samt isolering, takbeläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och andra arbeten som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Inbrott/Utbrott

Med *inbrott* eller *utbrott* förstås att någon olovligen

- med våld brutit sig in i eller ut ur lokal
- tagit sig in i eller ut ur lokal med för låset avsedd nyckel eller kod, som åtkommit genom *rån* eller genom inbrott i lokal som uppfyller för försäkringsavtalet gällande inbrottskyddsklass eller bostad som uppfyller aktsamhetskraven enligt Modernas hemförsäkringsvillkor.

Index - prisändring

Med prisändring enligt ovan avses ändring av index enligt Sveriges Försäkringsförbunds statistik "Industri och prisbasbelopp".

Inkrypningskydd

Med inkrypningskydd avses skyddsanordning för öppning i omslutningsytor (vägg, golv och tak) som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in genom öppningen, till exempel stålgaller.

Jordras

Se *Jordskred*.

Jordskalv

Med *jordskalv* avses skalv med en styrka av minst 4 enligt den regionala Richterskalan.

Jordskred med mera

Med skada genom *jordskred*, *jordras* och berggras förstås att jordmassor, klippblock och stenar oförutsett och plötsligt kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge.

Karens och karenstid

Med *karens* avses att ersättning inte lämnas för avbrott under viss tid - karenstiden - räknat från den tidpunkt då ersättningsbar skada enligt angivet avbrotts- och/eller extrakostnadsvillkor inträffat.

Kavitation

Kavitation innebär uppkomst av hålrum, blåsor i hastigt strömmande vätska, när vätsketrycket lokalt sjunker till ett värde nära vätskans ångtryck vid ifråga varande temperatur. De invid materialytan uppkomna hålrummen kan störta samman under slagverkan till exempel vid propellrar, vattenturbiner eller rörförträngningar. Två huvudtyper av kavitationsangrepp kan särskiljas, nämligen

- kavitationserosion, varvid angreppet är enbart mekaniskt
- kavitationskorrosion, varvid angreppet utgörs av samtidig korrosions- och kavitationserosion.

Kommission

Med kommission menas här, då försäkringstagaren från importör, tillverkare, generalagent och återförsäljare (dock inte privatimport) tagit emot fordon för försäljning i eget namn utan att äganderätten övergår till försäkringstagaren.

Korrosion

Korrosion definieras enligt Tekniska Nomenklaturcentralen som "angrepp på ett material genom kemisk eller elektrokemisk reaktion med omgivande medium". Kemisk korrosion förekommer i torr miljö, till exempel i torra gaser eller i vattenfria organiska vätskor. I närvaro av vatten sker korrosion genom elektrokemiska reaktioner.

Kunders egendom (objekttyp)

Med *kunders egendom* avses kunder tillhörig egendom som är i försäkringstagarens vård och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten. Kunders egendom bestående av stöldbegärlig egendom skall särskilt anges i försäkringsbrevet.

Levererad produkt

Med *levererad produkt* avses produkt eller egendom som den försäkrade eller annan för dennes räkning sålt, levererat eller åtagit sig att uppföra eller satt i omlopp på annat sätt.

Licens

Med *licens* avses här ett standardprogram som endast får installeras på en dator eller, om det avser fleranvändarlicens, flera datorer vid ett tillfälle.

Ljud- och bildutrustning

Med ljud- och bildutrustning avses fast monterad utrustning som återger ljud och bild och som är konstruerad för att endast användas i fordonet, såsom bilstereo, cd-spelare, navigationsutrustning, spelkonsoler, video och dvd samt tillbehör till dessa, men inte tillbehör som kan användas utanför fordonet exempelvis cd-skivor, kassetband, spel, videokassetter och dvd-skivor.

Lönesumma/lönekostnad

Med *lönesumma* eller *lönekostnad* avses

- för aktiebolag och ekonomiska föreningar den under det senaste räkenskapsåret redovisade lönesumman (kontant bruttoersättning och värdet av kost-, bostads- och bilförmåner minskat med kostnadsavdrag) för samtliga anställda – det vill säga summan (årslönesumman) av de månatliga redovisningar som under rubrik "Avgiftsunderlag A" i Skatteverkets blankett "Uppbördsdeklaration" lämnats till den lokala skattemyndigheten, dock lägst 5 *prisbasbelopp*

- för övriga företag och enskilda näringsidkare dels lönesumman enligt ovan, dels det belopp (lön, arvode etcetera) som varje i företaget sysselsatt delägare för samma tid, som avses enligt ovan, tagit ut ur rörelsen, dock lägst 5 *prisbasbelopp* för varje delägare och år. Omfattar det senaste räkenskapsåret längre eller kortare tid än 12 månader skall en omräkning till motsvarande 12 månader göras.

Lös egendom (objekttyp)

Med *lös egendom* avses objekttyperna *maskinerier, varor, ritningar, arkivalier och datainformation*; pengar och värdehandlingar; annans, kunders samt arbetstagares och förtroendevaldas egendom.

Marknadsvärde

Den skadade egendomens värde i allmänna handeln omedelbart före skadetillfället. I transportöransvarsvillkoret bestäms marknadsvärdet på den ort och vid den tid då godset mottogs till befordran.

Maskinerier (objekttyp)

Med *maskinerier* avses egendom som inte tillhör annan objekttyp och som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning eller är särskilt undantagen.

Till maskinerier räknas således bland annat

- maskiner, inventarier, cistern vars innehåll inte är avsett för byggnads uppvärmning, ledningar (dock inte kulvert), som inte är att hänföra till objekttypen *byggnad*
- dator och *datamedia*
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker såsom kataloger och reklamtryck, varuprover
- returemballage
- fast inredning som tillhör hyresgäst
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster, både aktuella och inaktuella

Anmärkning

Med inaktuella modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster avses inte föremål som normalt tillverkas, lagerförs eller anges i gällande katalog eller standardiseringsnorm.

Mediautrustning

Med mediautrustning avses fast monterad utrustning som återger ljud och bild och som är konstruerad för att endast användas i fordonet, såsom bilstereo, cd-spelare, navigationsutrustning, spelkonsoler, video och dvd samt tillbehör till dessa, men inte tillbehör som kan användas utanför fordonet exempelvis cd-skivor, kassetband, spe, videokassetter och dvd-skivor.

Miljöskada

Med *miljöskada* förstås skada genom

- förorening av vattendrag, sjöar eller andra vattenområden
- förorening av grundvatten
- ändring av grundvattennivån
- luftförorening
- markförorening
- buller
- skakning eller annan liknande störning eller annan skada eller störning enligt miljöbalken (1998:808).

Montage och montageverksamhet

Med *montageverksamhet* avses *montage* eller installation av maskiner och annan mekanisk eller *elektrisk utrustning* för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis inrättats för detta ändamål.

Nedsättning

Om säkerhetsföreskriften i villkoret inte följts, kan ersättningen sättas ned, det vill säga minskas. Hur stor nedsättningen blir beror på omständigheterna i det enskilda fallet, som försummelsens art och betydelse för skadan eller om egendomen varit särskilt begärlig eller värdefull,

Nyanskaffningsvärde

Med *nyanskaffningsvärde* förstås ifråga om

- *byggnad*, den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid viss tidpunkt. I värdet skall inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden skall kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta
- *maskinerier*, den kostnad som skulle ha uppkommit, om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats som nytt vid viss tidpunkt. I värdet skall inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet skall kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta.

Objekttyper

Försäkrad egendom indelas i följande *objekttyper*

- *Arbetsstagares och förtroendevaldas egendom*
- *Byggnad*
- *Kunders egendom*
- *Maskinerier*
- *Pengar och värdehandlingar*
- *Ritningar, arkivalier och datainformation*
- *Trädgård, tomt och markanläggning*
- *Varor*

Olycksfall

Med *olycksfall* avses här kroppsskada som person ofrivilligt drabbas av genom plötslig yttre händelse, som inte orsakats av överfall, misshandel eller annat uppsåtligt våld.

Pengar och värdehandlingar (objekttyp)

Med *pengar och värdehandlingar* avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, inlösta lottsedlar, växlar, checkar, försäljningsnotor och andra fordringsbevis eller värdebevis, till exempel färd- och inträdesbiljetter, månads- eller årskort, förköpshäften samt telefonkort. Som värdebevis avses inte bank- och kreditkort eller liknande.

Person som har väsentligt inflytande

Med person som har väsentligt inflytande avses arbetstagare som i aktiebolag, tillsammans eller var för sig, kontrollerar mer än 5 % av aktiernas röstvärde i det försäkrade bolaget eller i dess dotterbolag.

Prisbasbelopp

Med *prisbasbelopp* avses det belopp som fastställs enligt lagen om allmän försäkring och som gällde för januari månad det år då skadan inträffade.

Vid beräkning av självrisk uttryckt i prisbasbelopp avrundas självrisken nedåt till närmaste 100-tal kronor. Andra belopp uttryckt i prisbasbelopp avrundas uppåt till närmaste 100-tal kronor.

Prisändring - index

Med *prisändring* enligt ovan avses ändring av index enligt Sveriges Försäkringsförbunds "Indexmeddelande – Industri och Civil".

Programvara

Med *programvara* avses datorns immateriella tillbehör, det vill säga systemprogram, operativsystem, användarprogram, kompilatorer etcetera och även mjukvara.

Ren förmögenhetsskada

Ekonomisk skada som uppkommit utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

Riskklasser

Under Transportörsvarsförsäkringen delas fordonen in i olika riskklasser.

Rkl TA	Beskrivning
01, 11	Bil, bil med släp Grovkörslor, lantbruksprodukter, levande djur, ej levande fisk
02	Bil Bulk- och tanktransporter
12	Bil med släp Bulk- och tanktransporter
04	Bil (med släp)totalvikt max 3,5 ton Styckegods
14	Bil (med släp) 3,5 - 11 ton Styckegods
24	Bil över 11 ton Styckegods
34, 44	Bil med släp/påhängsvagn, över 11 ton Styckegods
05	Bil Övriga transporter
15	Bil med släp/påhängsvagn Övriga transporter
06	Låglastande släp- eller påhängsvagn Tunga redskap, maskiner, båtar
08	Transport av bilar (MAX 5 ST)
18	Transport av bilar (FLER ÄN 5 ST)
38	Bil under 11 ton CMR-transporter
39	Bil över 11 ton CMR-transporter

Ritningar, arkivalier och datainformation (objekttyp)

Med *ritningar, arkivalier och datainformation* avses

- originalritningar och andra originalhandlingar, till exempel manuskript, bokföringshandlingar, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm
- tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- den information som är lagrad på *datamedia*.
- ljud- och bildmastrar

Rådgivande verksamhet

Med *rådgivande verksamhet* menas sådan yrkesmässig rådgivning som innebär en intellektuell prestation där arbetsresultatet utgörs av beräkningar, ritningar, beskrivningar eller anvisningar.

Rån

Rån förutsätter våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara. Här innefattas även lindrigare våld på person förutsatt att våldet och tillgreppet omedelbart uppfattas av den som utsatts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

Samtidig skada

I transportörsvarsförsäkringen menas skada som drabbar både fordon och det transporterade godset.

Serieskada

- Förmögenhetsbrott

Med serieskada avses en serie brottsliga handlingar av likartad karaktär som förövats av en och samma person, eller flera personer i samförstånd. En serieskada betraktas alltid som en skada.

- Ansvarsförsäkring

Med serieskada avses flera skador som

- orsakats av samma fel, defekt eller säkerhetsbrist hos en eller flera produkter oberoende av när skadorna inträffar
- orsakats av samma försummelse i ritningar, beskrivningar, beräkningar, råd eller anvisningar oberoende av när skadorna konstateras
- uppkommit av samma orsak och som inträffat vid samma tillfälle.

En serieskada betraktas alltid som en skada.

Servisledning

Med *servisledning* avses i

- va-installation: ledning som sammanbinder *byggnad* eller fastighet med förbindelsepunkt
- elinstallation: huvudledning med vilken abonnentanläggning ansluts till elleverantörens distributionsnät.

Självrisk

Den del av skadebeloppet som skall betalas av försäkringstagaren. Uttrycks i transportörsvarsförsäkringen i procent av prisbasbeloppet. Självrisk dras av från skadeersättningen.

Skada genom levererad produkt

Med *skada genom levererad produkt* förstås skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp eller därefter tillförts produkten genom åtgärd som den försäkrade eller för hans räkning annan person vidtagit.

Skyddsklass

Med *skyddsklass* menas den nivå på inbrottskydd som ställs på det mekaniska inbrottskyddet för försäkringslokalen. Skyddsklassen delas in i 3 klasser. Beskrivning av de olika skyddsklasserna framgår av "Regler för mekaniskt inbrottskydd, SSF 200" utgivna av Svenska Stöldskyddsföreningen.

Snötryck

Med *snötryck* avses överlast av snö på tak som uppkommit vid ett och samma tillfälle i direkt samband med sådan extrem vädersituation att det med rimliga åtgärder inte varit möjligt att undanröja snötrycket om inte tidigare snöbelastning på taket väsentligen påverkat skadan.

Speciella byggnader

Härmed avses

- byggnad av kulturhistoriskt eller konstnärligt värde
- hotell, pensionat, restaurang, teater, museum eller utställningshall i de fall sammanlagt mer än 25 % av byggnadens totala våningsyta upptas av något eller några av dessa riskslag
- bibliotek, som inom en och samma byggnad inrymmer mer än 100 000 bokband
- jordbruk – såväl i drift som nedlagt – med ekonomibyggnad vars grundyta överstiger 399m²
- kraftverk, värmeverk, gasverk eller oljedepå
- byggnad vars totala våningsyta överstiger 999 m² och som inrymmer industri, yrkesskola, materialgård eller förråd
- plathall och tält.

Storm

Med *storm* förstås vind med hastighet av minst 21 meter per sekund.

Stöldbegärlig egendom

Med *stöldbegärlig egendom* avses *varor*, annans och *kunders egendom* bestående av

- föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar
- antikviteter, konstverk och äkta mattor
- ur avsedda att bäras (till exempel fick- och armbandsur, hängur)
- datorer, datorprogram, GPS-utrustning
- elektroniska musikinstrument, kameror och annan *apparat för bild och/eller ljudåtergivning* samt tillbehör till dessa, dock inte kablar, sladdar och kontakter
- skinnkläder, pälsar och pälsverk samt därför avsedda beredda och oberedda skinn
- tobak, vin och sprit
- vapen och delar av vapen.

Säkerhetsföreskrift

Du ska ta hand om din försäkrade egendom så att det så långt det är möjligt förhindras att den blir skadad. Om inte säkerhetsföreskriften följs kan ersättningen sättas ned (minskas) helt eller delvis.

Särskild självrisk

Uttryck i transportörsvarsförsäkringen som innebär att självrisken avviker från den normala självrisken vid några specifika tillfällen. Uttrycks i procent av prisbasbeloppet.

Särskilt stöldbegärliga varor

Följande varor betraktas i transportörsvarsförsäkringen som särskilt stöldbegärliga varor: tobaksvaror, sprit, datorer med tillhörande kringutrustning, datamedia och programvara, hemelektronik och mobiltelefoner.

Terrorism

Med *terrorism* avses en handling, inkluderande men inte begränsad till, användandet av tvång eller våld och/eller hot om detsamma, av person eller grupp(-er), vare sig någon handlar enskilt eller på någons uppdrag av eller i liering med en organisation(-er) eller regering (-ar), utförd av politiska, religiösa, ideologiska eller etniska syften eller skäl, innefattande avsikten att påverka en regering och/eller försätta allmänheten, eller delar av allmänheten, i fruktan.

Tillbörlig aktsamhet

Med tillbörlig aktsamhet menas i transportörsvarsförsäkringen att vid lastning och lossning skall fordonets startnyckel alltid tas ur fordonet och förvaras på ett betryggande sätt. Vi alla andra uppehåll än vid lastning och lossning t.ex. när chauffören skall leverera gods eller lämnar fordonet av annat skäl så skall dessutom minst ett av följande krav vara uppfyllt.

- Att fordonet förvarats i låst och bevakad lokal eller byggnad
- Att fordonet parkerats på inhägnad och bevakad plats
- Att fordonet hållits under uppsikt av fordonets förare eller de han satt i sitt ställe
- Att fordonet hållits larmat med av Stöldskyddsföreningen godkänt larm eller larm av motsvarande kvalitet och att fordonet parkerats inom hörhåll från fordonets förare eller den han satt i sitt ställe.
- Att föraren och åkeriet, i de fall ovanstående punkter inte kunnat uppfyllas, iakttagit en med hänsyn till omständigheterna och godsets stöldbegärlighet tillbörlig aktsamhet och vidtagit skäligen åtgärder för att förebygga tillgrepp av fordon och/eller last.

Vid terminalhantering gäller dessutom att om godset lossas på natten eller när terminalen är stängd ska endast bevakningsföretag eller ansvarig arbetsledare kunna låsa upp respektive låsa dörrar och portar. Lossning i s.k. nattfack dit fler har tillträde är inte tillåtet.

Är terminalen öppen skall den vara bemannad. När terminalen är obemannad skall lokalen där godset förvaras vara låst. Lokalen skall uppfylla kraven på inbrotts säkerhet enligt skyddsklass 2 samt vara larmad med larm direkt till väktare eller polis.

Trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon

Med *trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon* avses

- motorfordon, traktor, terrängmotorfordon och truck
- motorredskap med vikt över 2 000 kg
- motorredskap med vikt under 2 000 kg, men där den väsentliga funktionen består i persontransport eller godsflyttning.

Transport

Med transport avses transport till och från ordinarie försäkringsställe med försäkringstagarens egna, hyrda eller leasade fordon samt under lastning och lossning i samband med sådan transport under förutsättning att försäkringstagaren står faran för godset.

Täckningsbidrag

Med *täckningsbidrag* avses försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster – exklusive mervärdesskatt och särskilda varuskatter – minskat med häremot svarande kostnader för

- lämnade rabatter
- frakter, transport- och sjöförsäkringspremier och tullavgifter
- licenser, royalties, provisioner och bonus i den mån de inte är garanterade
- direkt och indirekt material, det vill säga huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar och handelsvaror
- emballage för försäljning
- reparation och underhåll av maskiner, verktyg och andra driftinventarier
- energi-, vatten- och avloppsavgifter i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter
- tillverkningskatter

Kostnader av det slag som anges i definitionen skall dras från försäkringsvärdet i den mån de förekommer i försäkringstagarens rörelse. Andra avdrag skall inte göras.

I täckningsbidraget inräknas löner till alla *arbetstagare* samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller i avtal.

Om annan definition av täckningsbidrag än ovan skall tillämpas anges detta i försäkringsbrevet.

Anvisning

Kostnaden för direkt och indirekt material skall så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid som materialförbrukningen avser. Om leverans sker från en avdelning till en annan inom ett företag eller från ett företag till ett annat inom en och samma koncern, skall tillämpat debiteringspris alltid justeras till gängse marknadspris.

Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om avbrottsförsäkringen tecknats gemensamt för hela rörelsen respektive hela koncernen.

Underförsäkring och påföljd

Vid *underförsäkring* är försäkringsbeloppet lägre än nyanskaffningsvärdet.

Vid *helvärdesförsäkring* reduceras vid underförsäkring skadeersättningen enligt förhållandet mellan försäkringsbeloppet och nyanskaffningsvärdet.

Utbrott

Med utbrott förstås att någon olovligen med våd brutit sig ur eller med dyrk tagit sig in.

Utleasad egendom

Härmed avses egendom som av leasingbolaget leasas ut och till vilken leasingbolaget har separationsrätt.

Varor (objekttyp)

Med *varor* avses

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varor anskaffade för försäljning
- emballage och annan lös egendom, som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller säljas tillsammans med denna. Emballage av inventariekaraktär, som är avsett för upprepad sändning samt egendom som anskaffats för uthyrning eller leasing hänförs till objekttypen *Maskinerier*.

Varor bestående av *stöldbegärlig egendom* skall särskilt anges i försäkringsbrevet.

Vårdnadstagare

Med *vårdnadstagare* avses person som för vård är stadigvarande bosatt i rum eller lägenhet ingående i av *försäkringstagaren* bedriven verksamhet.

Vårdnadstagares egendom

Med *vårdnadstagares egendom* avses sådan personlig egendom, som inte är skyddad av annan försäkring, och som är förvarad i rum eller lägenhet i institution vilken *försäkringstagaren* bedriver i egen regi. Modernas hemförsäkringsvillkor tillämpas.

Våtrum

Med våtrum avses inomhus beläget utrymme som har golvbrunn och för sin funktion försetts med *tätskikt* avsett att förhindra utströmning.

Värdefullt gods

Med värdefullt gods avses i transportöransvarsförsäkringen:

Kontanter, värdepapper och dyrbarheter varmed avses obligationer, reverser och andra värdehandlingar, bearbetade eller obearbetade ädla metaller, ädelstenar pärlor och juveler, konst eller föremål med samlarvärde, växter, levande djur, personligt lösöre och flyttgods, brevfrändelser.

Värdeskåp

Med *värdeskåp* avses värdeförvaringsenhet - enhet för skydd mot *inbrott* - som är klassificerade enligt standard angiven i "Teknisk information -Inbrottsskyddande förvaringsenheter" utgiven av Sveriges Försäkringsförbund. Informationen finns att hämta under "Rekommendationer" på Sveriges Försäkringsförbunds hemsida:

Väsentligt fel

Med *väsentligt fel* avses sådant fel som anges i kommentaren till ABo4/ABT 05 kapitel 5 § 6, 1-5 st. Har parterna kommit överens om annan definition – beloppsmässig eller annan – är denna inte bindande för Moderna.

Ytbeläggning

Med ytbeläggning avses ytskikt eller beläggning till exempel målning, tapetsering, beklädnad på ytter- och innerväggar samt golvbeläggning (även våtisolering).

Årsomsättning

Med *årsomsättning* avses försäljningsvärdet enligt senast avslutat räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exklusive mervärdesskatt. Omfattar det senaste räkenskapsåret längre eller kortare tid än 12 månader skall en omräkning till motsvarande 12 försäljningsmånader göras.

Återställande

Återställande innebär för

- *byggnad*: reparation eller återuppförande av samma eller lika ändamålsenlig *byggnad* för samma eller liknande ändamål
- *maskinerier*: reparation eller återanskaffande av egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Överfall

Med *överfall* förstås våld på person